

# Poskytování dotací

Jan Neckář

Listopad 2021

BVV09Zk Finanční správa

# Pojem dotace

- Dar nebo daru podobná peněžitá úhrada ze strany veřejného rozpočtu subjektu za účelem snížení ceny určitého statku poskytovaného ve „veřejném zájmu“
- Někdy chápána jako opak daně

# Účel a důsledky dotací

- Dotace chrání spotřebitele před placením plné ceny za spotřebovaný statek
- Vyšší spotřeba dotovaného statku (odrazování od spoření)

# Způsob poskytnutí dotace

- Dle způsobu financování
  - ex ante
  - ex post
    - někdy za využití vyplacení záloh
- Dle charakteru dotace
  - úhrada prokazatelné ztráty, případně včetně přiměřeného zisku
  - úhrada sjednané/stanovené výše ceny
  - úhrada (části) nákladů
  - odpuštění plnění příjemci dotace (daňové prázdny, daňové úlevy, ale i nižší cena...)

# Dělení dotací

- Dle veřejného rozpočtu, z nichž plynou
  - prostředky EU
  - státní rozpočet (včetně státních fondů)
  - územně samosprávné celky (kraje, obce)
  - jiné veřejné prostředky
- Dle subjektu poskytujícího dotaci
  - státní dotace (ústřední orgány státní správy, státní fondy...)
  - municipality (kraje, obce)
  - soukromoprávní subjekty (za specifických situací)

# Nárok na dotace

- Otázka dotačního titulu
- Někdy nárok na dotaci vzniká již splněním podmínek, někdy na dotaci není právní nárok („dotační soutěže“, resp. dotační výzvy a projektové žádosti)
- Dle druhu dotace lze vymezit posouzení vzniku nároku a možnosti nevyplacení
- Odpovědnost na příjemci dotace - sankce (odnětí dotace, nevyplacení dotace, vrácení dotace, porušení rozpočtové kázně)

# Dotace v ČR

- Dotace schválené rozpočtovým zákonem
- Dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa
- Dotace realizované převodem z resortních kapitol státního rozpočtu
- Dotace ze státních účelových fondů
- Dotace z fondů EU
- Dotace z rozpočtů municipalit

# Dotace schválené rozpočtovým zákonem

- Státní rozpočet
- Přímý účel
- „porcování medvěda“ při schvalování státního rozpočtu



# Dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa

- charakter mimořádných dotací
  - účelové dotace (pozemkové úpravy, tzv. protiradonová opatření, dokončení komplexní bytové výstavby, záchrana památkových rezervací, oblast požární ochrany)
  - ekologické dotace

# Dotace realizované převodem z resortních kapitol státního rozpočtu

- Dotace organizacím převedené z ministerstev v rámci příslušných kapitol státního rozpočtu
- Příspěvkové organizace, státní podniky, jiné subjekty

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní fond dopravní infrastruktury
- Státní fond kultury České republiky
- Státní fond podpory investic
- Státní fond životního prostředí České republiky
- Státní pozemkový úřad
- Státní zemědělský intervenční fond
- Státní fond kinematografie

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní fond dopravní infrastruktury
  - zřízen zákonem č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury,
  - účelem Fondu je financování výstavby, modernizace, oprav a údržby silnic a dálnic, celostátních a regionálních drah a dopravně významných vnitrozemských vodních cest v rozsahu stanoveném citovaným zákonem
  - v souladu se svým účelem vykonává činnosti Zprostředkujícího subjektu OP Doprava
  - je služebním úřadem

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní fond kultury České republiky
  - zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky
  - je spravován MK ČR
  - podpora všech oblastí kultury mimo kinematografie

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní fond kultury České republiky
  - Prostředky Fondu lze poskytovat na konkrétní kulturní projekty, a to na:
    - a) podporu vzniku, realizaci a uvádění umělecky hodnotných děl,
    - b) ediční počiny v oblasti neperiodických i periodických publikací,
    - c) získávání, obnovu a udržování kulturních památek a sbírkových předmětů,
    - d) výstavní a přednáškovou činnost,
    - e) propagaci české kultury v zahraničí,
    - f) pořádání kulturních festivalů, přehlídek a obdobných kulturních akcí,
    - g) podporu kulturních projektů sloužících k uchování a rozvíjení kultury národnostních menšin v České republice,
    - h) podporu vysoce hodnotných neprofesionálních uměleckých aktivit,
    - i) ochranu, údržbu a doplňování knihovního fondu.

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní fond podpory investic
  - zřízen zákonem č. 211/2000 Sb.
  - v působnosti MMR
  - Účelem SFPI a jeho veřejným posláním je
    - podporovat rozvoj bydlení v České republice v souladu s Konceptí bytové politiky do roku 2020, schválenou vládou České republiky, a
    - podporovat též udržitelný rozvoj obcí, měst a regionů v souladu s veřejným zájmem.
    - Koncepce bytové politiky státu je založena na předpokladu bydlení jako sdílené odpovědnosti jednotlivce s nezastupitelnou rolí státu.

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní fond životního prostředí České republiky
  - Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky
  - v působnosti MŽP ČR
  - přispívá na projekty zlepšující životní prostředí v České republice
  - od 1. 1. 2019 Fond zajišťuje správu poplatku za odběr podzemní vody a poplatku za vypouštění odpadních vod do vod povrchových



# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní pozemkový úřad
  - zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu
  - navazuje na Pozemkový fond ČR
  - Hlavní činnosti:
    - pomocí směny či koupě vytváří a spravuje nejen zákonnou rezervu státní půdy (50 000 ha) ale i rezervu pro rozvojové programy státu
    - realizuje převody a směny zemědělských pozemků
    - realizuje převody nemovitostí do práva hospodaření jiných složek státní správy
    - spravuje, propachtovává (pronajímá) majetek, který je ve vlastnictví státu a příslušnosti hospodařit SPU a uzavírá věcná břemena
    - poskytuje územně analytické podklady
    - vypořádává restituční nároky formou veřejných nabídek pozemků

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní pozemkový úřad
  - Hlavní činnosti (pokračování):
    - rozhoduje o pozemkových úpravách a organizuje jejich provádění včetně souvisejících činností a to tak, aby docházelo ve veřejném zájmu k funkčnímu uspořádání pozemků včetně zabezpečení přístupnosti či vytvoření podmínek pro racionální hospodaření vlastníků půdy
    - realizuje komplexní pozemkové úpravy s důrazem na výstavbu a rekonstrukci polních cest, protierozních mezí, poldrů, biokoridorů, vodních nádrží a jiných krajinných prvků
    - je příslušný hospodařit se stavbami využívanými k vodohospodářským melioracím pozemků a souvisejícím vodním dílům ve vlastnictví státu
    - zajišťuje činnosti související s aktualizací a vedením celostátní databáze bonitovaných půdně ekologických jednotek
    - je editorem údajů o bonitovaných půdně ekologických jednotkách v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí
    - společně s VÚMOP je spoluautorem projektu Monitoring eroze

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní zemědělský intervenční fond
  - zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu
  - akreditovaná platební agentura - zprostředkovatel finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů
  - Dotace z EU jsou v rámci Společné zemědělské politiky poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a v rámci Společné rybářské politiky z Evropského námořního a rybářského fondu (ENRF). Program rozvoje venkova (PRV), který čerpá finanční prostředky z EAFRD, nahradil Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) a Operační program rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ).

# Dotace ze státních účelových fondů

- Státní fond kinematografie
  - Státní fond zřízený za účelem podpory českých filmů a filmařů.
  - Fond spravuje Ministerstvo kultury.
  - Založen byl k 1. lednu 2013 na základě zákona č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (o audiovizi).

# Dotace z fondů EU

- Fondy EU
  - hlavní nástroj realizace evropské politiky soudržnosti
  - jejich prostřednictvím se investují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony
  - čerpání prostřednictvím jednotlivých operačních programů
  - Mimo strukturálních a investičních fondů existuje i celá řada dalších specificky zaměřených nadnárodních fondů zřizovaných Evropskou unií.

# Dotace z fondů EU

- Fondy EU
  - Evropské strukturální a investiční fondy
  - Další fondy
  
- Unijní programy

# Evropské strukturální a investiční fondy

- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR/ERDF)
- Evropský sociální fond (ESF)
- Fond soudržnosti (FS/CF)
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV/EAFRD)
- Evropský námořní a rybářský fond (ENRF/EMFF)

# Evropské strukturální a investiční fondy

- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR/ERDF)
  - Cílem EFRR je posílení ekonomické a sociální soudržnosti v Evropské unii vyrovnáváním rozdílů mezi jejími regiony.
  - "tematická koncentrace":
    - inovace a výzkum,
    - digitální agenda,
    - podpora malým a středním podnikům (MSP),
    - nízkouhlíkové hospodářství
  - Rozdělení prostředků záleží na kategorii regionu, část však vždy do nízkouhlíkového hospodářství



# Evropské strukturální a investiční fondy

- Evropský sociální fond (ESF)
  - již od roku 1957
  - podpora aktivit v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů
  - neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty (rekvalifikace nezaměstnaných, sociální programy pro osoby se zdravotním postižením atd.)
  - tvorba programů pro zaměstnance
  - rozvoj služeb zaměstnanosti
  - rozvoj vzdělávacích programů

# Evropské strukturální a investiční fondy

- Fond soudržnosti (FS/CF)
  - také nazývaný Kohezní fond
  - vznik 1993
  - podpora rozvoje chudších států, nikoliv regionů
  - investiční (infrastrukturní) projekty se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (např. transevropské sítě), ochranu životního prostředí a na oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie

# Evropské strukturální a investiční fondy

- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV / EAFRD)
  - v roce 2007 nahradil Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
  - finanční nástroj na podporu rozvoje venkova, který spadá do společné zemědělské politiky EU
  - prostředky slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení ŽP a krajiny, kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

# Evropské strukturální a investiční fondy

- Evropský námořní a rybářský fond (ENRF / EMFF)
  - nástroj na podporu rybolovu, který spadá do společné rybářské politiky EU
  - podporuje projekty vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti a ochraně životního prostředí
  - financuje aktivity týkající se mořského a vnitrozemského rybolovu (např. odbahňování rybníků)
  - investice míří také na modernizaci zpracovatelského průmyslu, modernizaci plavidel, podporu likvidace již nedostačujících plavidel, zlepšování akvakultury atd.
  - nahradil pro programové období 2014 - 2020 Evropský rybářský fond

# Další fondy EU

- Fond solidarity Evropské unie (EUFS)
- Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)
- Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD)
- Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)
- Evropský fond pro strategické investice (EFSI)

# Další fondy EU

- Fond soliarity Evropské unie (EUFS)
  - poskytuje rychlou a flexibilní finanční pomoc při velké přírodní katastrofě.
  - O pomoc může požádat členský stát, pokud jsou škody vyšší než 0,6 % jeho HDP.
  - Z fondu lze poskytnout podporu také na preventivní opatření proti přírodním katastrofám.

# Další fondy EU

- Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)
  - financování projektů na pomoc pracovníkům propuštěným v důsledku globalizace, tj. například v případě bankrotu velkého podniku, při přemístění továrny mimo území EU nebo v případě, kdy je v určitém regionu v jednom odvětví propuštěno mnoho lidí najednou

# Další fondy EU

- Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD)
  - podporuje členské státy EU při poskytování materiální pomoci nejchudším obyvatelům
  - Jsou z něj nakupovány např. potraviny, oblečení a nezbytné předměty osobní potřeby, tj. např. hygienické potřeby apod.
  - Cílem fondu je podpořit sociálně slabé v jejich lepší integraci do společnosti.



# Další fondy EU

- Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)
  - podporuje účinné řízení migračních toků a provádění, posilování a rozvoj společného přístupu Evropské unie v oblasti azylu a přistěhovalectví
  - skládá se ze čtyř dalších fondů:
    - Fondu pro vnější hranice (EBF),
    - Evropského návratového fondu (RF),
    - Evropského uprchlického fondu (EFR) a
    - Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF).

# Další fondy EU

- Evropský fond pro strategické investice (EFSI)
  - má podpořit dlouhodobý hospodářský růst a konkurenceschopnost v Evropské unii
  - cílem je posílit soukromé investice do projektů v různých oblastech, např. do infrastruktury, výzkumu a inovací, vzdělávání, zdravotnictví nebo informačních a komunikačních technologií
  - funguje od roku 2015 a je financován z rozpočtu EU a z prostředků Evropské investiční banky

# Unijní programy

- Správa Evropskou komisí (na rozdíl od operačních programů, které čerpají prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů (viz výše) a které jsou spravovány na národní úrovni)
- Unijní programy podporují řadu oblastí (od zmírňování dopadů změn klimatu po kulturní projekty).
- Mezi tyto programy patří pro období 2014-2020 mj. Erasmus+, program pro vědu, výzkum a inovace Horizont 2020 nebo program LIFE (podpora klimatu a životního prostředí).

# Evropské strukturální a investiční fondy v ČR

- Záměrem je maximálním možným způsobem přispět k naplňování konceptu Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění
- V Dohodě o partnerství pro programové období 2014-2020 byly definovány národní rozvojové priority.
- K jejich naplňování dochází díky jednotlivým programům, skrze které se čerpají prostředky z ESI fondů, které lze rozdělit na
  - tematické programy (zaměřeny na specifické oblasti), a
  - programy Evropské územní spolupráce (při čerpání je nutná spolupráce překračující hranice jednoho členského státu)

# Evropské strukturální a investiční fondy v ČR

- Každý stát si nastaví systém operačních programů pro rozpočtové období
- Operační programy podléhají schválení v rámci vnitřních pravidel EU
- Počet OP se může lišit
  - 2007 - 2013: 26 operačních programů
  - 2014 - 2020: 11 operačních programů
  - 2021 - 2027: ? 8 operačních programů

# Operační programy 2021 - 2027

- OP Doprava, řízený Ministerstvem dopravy;
- Integrovaný regionální operační program, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
- OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost, řízený Ministerstvem průmyslu a obchodu;
- OP Jan Amos Komenský, řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy;
- OP Životní prostředí, řízený Ministerstvem životního prostředí;
- OP Spravedlivá transformace, řízený Ministerstvem životního prostředí;
- OP Zaměstnanost+, řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí;
- OP Rybářství, řízený Ministerstvem zemědělství
- OP Technická pomoc, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
- Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
- Operační program Zaměstnanost
- Operační program Doprava
- Operační program Životní prostředí
- Integrovaný regionální operační program
- Operační program Praha - pól růstu ČR
- Operační program Technická pomoc
- Operační program Rybářství
- Program rozvoje venkova

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
  - Řídící orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
  - Cílem je dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích.
    - Pojem „konkurenceschopný“ zahrnuje schopnost místních firem prosazovat se na světových trzích a vytvářet dostatek pracovních míst.
    - Pojem „udržitelný“ zvýrazňuje dlouhodobý horizont konkurenční schopnosti, což zahrnuje mj. i environmentální dimenzi hospodářského rozvoje.
  - Alokace 4,09 mld. EUR (cca 110 mld. Kč)



# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
  - Řídící orgán: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
  - Klíčovým principem je rozvoj lidských zdrojů pro znalostní ekonomiku a udržitelný rozvoj v sociálně soudržné společnosti a je podporován intervencemi v rámci více prioritních os. Na něj navazuje téma podpory kvalitního výzkumu, pro který představuje kvalifikovaná pracovní síla klíčový vstupní faktor. Intervence v oblasti vzdělávání budou zároveň podpořeny systémovými změnami, které směřují ke zkvalitnění vzdělávacího systému ČR.
  - Alokace 2,77 mld. EUR (cca 73,2 mld. Kč)

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Zaměstnanost
  - Řídící orgán: Ministerstvo práce a sociálních věcí
  - Cílem je zlepšení lidského kapitálu obyvatel a veřejné správy v ČR, tedy základních prvků konkurenceschopnosti.
  - OP Z je zaměřený také na podporu rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, dalšího vzdělávání, sociálního začleňování a boje s chudobou, zdravotních služeb, modernizaci veřejné správy a služeb a podporu mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy.
  - Alokace 2,15 mld. EUR (cca 56,73 mld. Kč)

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Doprava
  - Řídící orgán: Ministerstvo dopravy
  - Nejvýznamnější zdroj prostředků pro financování výstavby dopravní infrastruktury v České republice
  - Alokace 4,56 mld. EUR (cca 120,8 mld. Kč)

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Životní prostředí
  - Řídící orgán: Ministerstvo životního prostředí
  - Hlavním cílem Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) je ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel České republiky, podpora efektivního využívání zdrojů, eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zmírňování dopadů změny klimatu.
  - Alokace 2,79 mld. EUR (cca 73,7 mld. Kč)

# Operační programy 2014 - 2020

- Integrovaný regionální operační program
  - Řídící orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
  - navazuje na sedm regionálních operačních programů a částečně na Integrovaný operační program z programového období 2007-2013
  - Prioritou IROPu je umožnění vyváženého rozvoje území, zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech.
  - Alokace 4,77 mld. EUR (cca 127,9 mld. Kč)

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Praha - pól růstu ČR
  - Řídící orgán: Hlavní město Praha
  - realizace investic v Praze, které povedou ke zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako rozvojového pólu republiky a k zajištění kvalitního života obyvatel
  - Alokace 0,2 mld. EUR (cca 5,35 mld. Kč)

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Technická pomoc
  - Řídící orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
  - podpůrný charakter
  - nastavení takového prostředí pro implementaci Dohody o partnerství a tematických operačních programů, které umožní a zjednoduší dosažení stanovených cílů
  - má umožnit a usnadnit čerpání a především zajistit efektivní využití finančních prostředků
  - Alokace: 0,21 mld. EUR (cca 5,54 mld. Kč)

# Operační programy 2014 - 2020

- Operační program Rybářství
  - Řídicí orgán: Ministerstvo zemědělství
  - Cílem je rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a zajištění rovnoměrných dodávek sladkovodních ryb během roku na domácí trh v požadovaném sortimentu včetně diverzifikace akvakultury (rybníkářství) pro zajištění produkce kapra a jeho dodávek na trh a současně je také potřeba podpořit zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb a přispění k eliminaci negativních dopadů na životní prostředí, které budou pořizovány pro produkci lososovitých popř. dalších druhů ryb k zajištění celoročních dodávek do tržní sítě
  - Alokace: 0,03 mld. EUR (cca 0,84 mld. Kč)



# Operační programy 2014 - 2020

- Program rozvoje venkova
  - Řídící orgán: Ministerstvo zemědělství
  - Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura.
  - Alokace: 2,3 mld. EUR (cca 59,9 mld. Kč)

# Další programy 2014 - 2020

- Programy přeshraniční spolupráce
  - Interreg V-A Česká republika - Polsko, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
  - Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika, koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
  - Interreg V-A Rakousko - Česká republika, koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
  - Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020, koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
  - Program spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2014-2020, koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;

# Dotace z rozpočtů municipalit

- Dotace subjektům dle výzev a programů municipalit
  - sportovní činnosti, kulturní činnosti, provoz veřejné dopravy...
  - nakládání s vlastními prostředky municipalit

# Podmínky čerpání dotací

- Nastavuje řídicí orgán hierarchicky v souladu s podmínkami, cíli a pravidly dotačního programu
- Výzvy řídicího orgánu/ poskytovatele dotace
- Je na subjektu zvážit realizaci jím zamýšlené aktivity a její podřazení pod daný dotační program
- Ve většině případů spoluúčast na financování
- Nastavení podmínek udržitelnosti projektů

# Podmínky čerpání dotací

- Rozhodnutí o přidělení dotace (obvykle), případně vzniká nárok jinak
- Nutné plnění dotačního projektu v souladu s platnými právními předpisy, podmínkami dotace (mnohdy přísnější pravidla), cíli dotačního programu...
- Průběžná kontrola, administrace a průběžné financování (x financování na základě doložených skutečností)
- Kontrola udržitelnosti projektů

Děkuji za pozornost!

